

OGLAŠAJTE V
NAJSTAREJŠEMU
SLOVENSKEMU
DNEVNIKU V OHIO

★
Izvršujemo vsakovrstne
tiskovine

ENAKOPRAVNOST

EQUALITY

NEODVIŠEN DNEVNIK ZA SLOVENSKE DELAVCE V AMERIKI

ADVERTISE IN
THE OLDEST
SLOVENE DAILY
IN OHIO

★
Commercial Printing of
All Kinds

VOL. XXIX.—LETO XXIX.

CLEVELAND, OHIO, MONDAY (PONDELJEK), NOVEMBER 18, 1946

STEVILKA (NUMBER) 226

NEMIRI V GRČIJI

ATENE, 17. nov.—Po poročilih, ki prihajajo iz Grčije je bilo v Trikoukii, vasi, ki se nahaja v gorah Pindusa, v krvavem spopadu z vladnimi četami ubitih 38 članov ELAS, levičarske organizacije, ki je bila organizirana za časa osvobodilnih borb proti nacistični okupatorski vojski, toda ki je po sedanjemu monarhističnemu režimu v Grčiji bila postavljena "izven zakona."

Aktivnosti gerilcev se večajo

Ista poročila omenjajo, da so med Lariso in Elason popolnoma uničene vse komunikacijske zveze. Revolta se je pojavila tudi v drugih mestih Grčije, posebno v planinskih predelih. Eno poročilo vlade omenja, da je gen. Stephanos Saraphis, vrhovni poveljnik oboroženih sil ELAS za časa borbe pod nemško okupacijo, bil izgnan na Cerigotto, ker da je baje "ogrožal varnost." Z njim se nahajajo še štirje generali iste organizacije.

Uporniki sprovajajo mobilizacijo?

Po angleškem radio poročilu javljajo, da je vrhovni stan organizacije ELAS ukazal mobilizacijo 1,500 "upornikov."

Gerilski odredi napadajo dve vasi in sicer Varvaro in Grevo.

Po nadaljnjih poročilih grška monarhistična vojska baje išče nekoga "jugoslovanskega mafijskega Gotseva," za katerega grška policija trdi, da je v Makedoniji držal nekoliko govorov in pozival prebivalstvo na revoluto proti sedanjemu grškemu režimu z namenom, da se ustvari "svobodna Makedonija."

Nemiri tudi v Palestini

JERUZALEM, 18. nov.—Vlada Palestine je danes objavila, da je štiri angleških policajev in eden letalec bilo ubitih, dočim je šest drugih bilo težko ranjenih, ki so bili tovrstni avtomobil, na katerem so se nahajali, pogran v zrak v bližini Tel Aviva.

Nadaljna poročila omenjajo o povečani aktivnosti proti angleški okupacijski sili, ki jo že dlje časa angleška poročila pripišejo "judovski teroristi."

Znanstveno pričanje pri morilskem procesu

Glavna priča za prosekucijo pri morilskem procesu Toma Sanfilippa v petek je bila dr. Irene Levis, bivša profesorica na tehnični visoki šoli Case, ki je pričala glede drobec stekla, ki so bili najdeni v sobu obtoženčevih hlač. Državni pravdnik je skušal s tem dokazati, da je bil Sanfilippo tisti, ki je skozi zaprti avtomobil streljal na Roberta Firestone. Prvič v lokalni zgodovini kriminalstva so se kazali tudi znanstveni filmi, nanajajoči se na najdene steklene drobece.

PISMO IZ ŠTAREGA KRAJA

V našem uradu imamo pismo iz starega kraja za Fani Hrovatič.

V nedeljo, 24. novembra priredi

Pevski zbor "Jadran"

KONCERT

Pričetek ob 4. uri

v Slov. del. domu

na Waterloo Rd.

Statut Trsta določen; Molotov pristal na ameriške predloge

NEW YORK, 16. nov.—Svet zunanjih ministrov velike četvorice je danes rešil eno od najtežjih vprašanj, ko je sovjetski zunanji minister Molotov pristal na vrhovno moč guvernerja Trsta, kot je to bilo začrtano v anglo-ameriškem besedilu statuta za Trst.

Tekom zadnjih sej je predstavljal to vprašanje, kdo bo imel večjo moč guverner ali tržaško ljudstvo, edino zapreko h končni rešitvi tega problema.

Kdo bo imel kontrolo nad tržaško policijo, še vedno ni končno rešeno. Ameriški tajnik za zunanje zadeve Byrnes smatra, da je to vprašanje važno za administracijo mesta in za prestiž organizacije Združenih narodov.

Molotov zahteva, da se določi datum za umik čet iz Trsta

Molotov je na zadnji seji zopet povzdignil vprašanje za določanje datuma, ko bodo morale vse okupacijske trupe zapustiti Trst, dočim z druge strani Byrnes vztraja pri zahtevi, da bi se z umikom čet počakalo, dokler se ne učvrsti lokalna varnost.

Lepa priredba Mladinskega zbora

Včeraj popoldne je Mladinski pevski zbor podal na odru Slov. del. doma na Waterloo Rd. mišno igrice "Sola v nebesih", kateri je sledil koncert z zbranimi posmimi.

Dasi je bila igra kratka, je občinstvu ugažala, ker je bila dobro podana. Videlo se je, da se mladina trudi, da po svoji najboljši moči poda vloge, kar je opaziti zlasti pri onih, ki so že nekaj časa pri zboru, ter se izpopolnjujejo tudi v slovenski govorici.

Koncertne točke je podal celotni zbor, Stefania Sever in Ruth Vidrich ste pa zapele v duetu "Pred mojo kajžico" in "Svetlo sonce". Mary Sever je spremljala zbor na klavirju.

Po podanem programu se je v spodnji dvorani servirala večerja in po neje je sledil ples v obeh dvoranah.

Kot rečeno, je bil program lep in vse priznanje gre pevovalji, režiserju in odboru zbora, ki se že več let trudi, da bi se ohranilo pri življenju zbor, ki obeta biti bodočnost započemu gibanju, da se ne le obdrži na površju našo slovensko pesem in slovenski jezik, pač pa da se ga tudi razvije v čim večji meri.

Čuječnost policije rodila rezultat

V petek sta bila aretirana bivši kaznjenc Robert Wickman in njegova ljubica, razporečnica Mrs. Edith Chapman, ki sta obtožena, da sta pretepla in oropala 64-letnega Hazel Sabo, ki je dvojico takoj po aretaciji identificiral. Policija je pred dnevi povečala čuječnost v okolici E. 9 St., Vincent in Chester Ave., ko so ondodni trgovci protestirali, da so v dotičnem mestnem okrožju roparski napadi postali kronični pojav. Sabo je v roparskem napadu izgubil \$375 in diamantni prstan.

Predlaga, da se odslovi milijon zveznih uradnikov

WASHINGTON, 15. nov.—Republikanski kongresnik John Taber iz države New York, ki bo najbrž postal predsednik kongresnega finančnega odseka, je danes rekel, da bi se moglo odsloviti milijon uslužbencev in znižati stroške federalne vlade za 9 milijard na leto, ne da bi vsled tega trpela uspešnost vlade.

Taber je svojo izjavo podal v pogovoru s časnikarji. Rekel je med ostalim: "Mi imamo danes 2,300,000 civilnih nameščenec, dejansko pa jih ne potrebujemo več kot 500,000, in odslovimo jih gotovo lahko 1,000,000, ne da bi bila vsled tega prizadeta uspešnost vlade."

Dejal je, da bi se na ta način zvezni proračun reducirail za tri milijarde, z redukcijo stroškov armade in mornarice, da bi se prihranilo dve milijardi in pol z eliminacijo nepotrebnih gradbenih projektov pa bi se vladni stroški reducirali za nadaljno milijardo in pol.

Taber pa ni podal nikakega podrobnega pregleda glede štirih klasifikacij, v mejah katerih bi se po njegovi trditvi mogli vladni stroški znižati za 9 milijard dolarjev letno.

LETALO Z MRTVIMI POTNIKI NAJDENO

BURBANK, Cal., 16. nov.—Rešilna ekspedicija, ki se je podala na White Mountain, je danes po radiju poročala, da se je potniško letalo, ki se je ponesrečilo prošlo sredo, našlo skupno z 11 osebami, ki so v nezgodi izgubile življenje. Poročilo pravi, da so bili potniki in osobe očitno na mestu ubiti.

Zvezna oblast ustavila gradnjo nove ceste

Zvezna oblast za gradnjo cest je prošli teden odredila, da se razpišejo nove ponudbe za gradnjo Lakeland Freeway avtomobilske ceste med Gordon parkom in Eddy Rd., dasiravno je bil kontrakt nedavno že oddan tvrdki Horvitz Co., glasom katere je imela cesta veljati \$733,000. Izvezni inženir August Schafer je v Columbusu izjavil, da smatra ceno, katero je predložila omenjena firma, previsoka, poleg tega pa tudi opozorja, da se še ni nabavila vsa zemlja, katere se bo rabila za omenjeno cesto.

To pomeni, da bo gradnja te ceste, ki je imela pospešiti avtomobilski promet na vzhodni strani Clevelanda, odložena za nedoločeno dobo.

50-LETNICA ZAKONA

Zlato poroko sta v petek obhajala obče poznana Mr. in Mrs. Anton Zaller iz E. 171. ceste. Mr. Zaller je brat glavnega tajnika KSKJ Mr. Josipa Zalarja. Jubilatoma izrekajo sorodniki iskrene čestitke ter jima kličejo še na mnogo let zdravja in zadovoljstva!

OPOZORILO!

Čitatelje "Enakopravnosti" opozarjamo na pismo, ki ga je pisal slovenski duhovnik šček tržaškemu nadškofu Santinu. Pismo s mo priobčilo na drugi strani današnje številke "Enakopravnosti".

AKCIJA PROTI BILBU USTVARILA ZAGATO ZA NAPREDNE DEMOKRATE

WASHINGTON.—Naznani- lo, da bodo republikanci v prihodnjem kongresu najbrže podvzeli akcijo za odvzete sedeža senatorju Bilbu iz Mississippija, je postavila liberalne demokrate v mučen položaj.

Ako se pridržijo republikan- cem, ki imajo seveda politične motive, se bo število demokratov v senatu, ki bodo itak v manjšini, zmanjšalo za en nadaljni sedež, ako pa tega ne storijo, se izpostavlja očitku, da so pozabili na svoja načela.

Zamorski glasovi so v mnogih državah na severu važen faktor in s sigurnostjo se more pričakovati, da bodo republikanci akcijo proti Bilbu do skrajnosti izrabili kot vodo na svoj politični mlin.

POGAJANJA MED JUGO-SLAVIJO IN ITALIJO GLEDE TRSTA

RIM, 14. nov.—Po dolgem razgovoru, ki ga je imel z voditeljem komunistične stranke Palmiro Togliattiem, zunanji minister Italije in voditelj socialistične stranke Pietro Nenni, se je sestel z premijerjem de Gasparijem. Poročilo omeja, da je Nenni v svojem razgovoru z de Gasparijem, ki vodi stranko katoliških demokratov, poskušal istega obvestiti o svojih naporih, da prepreči napetosti med komunisti in katoliškimi demokrati.

Kar se tiče zunanje politike, poročilo omenja, da je Nenni izrazil svoje mnenje, da bi po odobritvi sveta zunanjih ministrov predstavnik Jugoslavije in Italije mogli podvzeti v New Yorku razgovore tikajoče se usode Trsta.

ANGLEŽI POSILJAJO POJAČANJA V PALESTINO

JERUZALEM, 16. novembra.—Iz armadnih virov sporočajo, da Anglija pošilja dodatne čete za obdržanje miru v Palestini. Do sedaj se je nahajalo v Palestini okrog 100,000 angleških vojakov. Računa se, da bo to število še enkrat večje ob koncu leta.

"ROMANTIČNI" DJAKI V PROTESTNI STAVKI

NAVARE, O.—Prošli petek je tukaj zastavkalo 80 dijakov srednje šole, ker je ravnatelj pokaral enega izmed fantov, ko je v šolskem poslopju dal roko okrog neke mladence. Stavkarji so nosili napise: "Ali je zločin, ako denete roko okrog kakega dekleta?"

VON PAPAN SE ZDRAVI

LONDON, 17. nov.—Nacistični diplomat Franz von Papen, ki je bil, kot je znano, pri zaključku nuernberških obravnav proti vojnim zločincem oproščen, je dobil od bavarških oblasti dovoljenje, da se sme podati v sanatorij pri Lautzu. Von Papen bo pa nadalje ostal pod pasko policije, ker se ima zagovarjati še pred sodnijo za uničenje nacizma.

POZOR!
Opozarja se čitatelje na oglaš armadnega nabornega urada Zed. držav, ki je priobčen na drugem mestu današnje izdaje "Enakopravnosti."

Rudarji dobili vladin ukaz!

STAVKA PILOTOV SE JE KONČALA

WASHINGTON, 15. nov.—Stavka pilotov pri Transcontinental & Air Co., ki je trajala 25 dni, je bila danes končana, ko je bil dosežen sporazum, da se medzni spor izroči arbitraciji.

To je prva stavka v zgodovini civilnega letalstva v Zedinjenih državah. Maksimalna plača za pilote je \$12,000 na leto.

Bevinova zunanja politika bo prišla v debato v zbornici

LONDON, 16. nov.—Delavska vlada je danes sprejela poziv levičarske opozicije v svoji stranki in pristala na polno debato glede smernic zunanje politike pod vodstvom zunanjega ministra Bevin.

Opozicija, ki šteje nekaj nad 50 laborističnih poslancev, je v zadnjih dneh ostro napadla Bevin, katerega je obtožila, da slepo sledi politiki, katero zastopa ameriški državni tajnik Byrnes ter s tem tira Anglijo v vojno s Sovjetsko zvezo.

Vlada je po precejšnjem obo- tavljanju naznanila, da bo debato odprla na ponedeljkovi seji parlamenta.

Obenem je naznanila, da bo dala v debato tudi vprašanje obvezne vojaške službe v mirnem času.

ZLATO SO NAŠLI

CANBERRA, 12. nov. (O.N. A.)—Nova zlata žila je bila odkrita v nekem rudniku blizu rečice Phillips Creek v Severnem teritoriju. Lastnik rudnika, Alexander MacDonald, je nedavno prinesel s seboj vzorce rude v mesto Darwin in je izjavil, da je izkopal 136 unč zlata na 100 ton rude.

Pred letom dni je bil prodal opcijo za rudnik tvrdki Malaya Buhma Tin Co., ki je izvedla precej del v rudniku, a ga potem zapustila, tako da je opcija propadla. MacDonald je našel zlato komaj dva čevlja pod najglobljo točko, do katere so bili dokopali prej.

300 PIKETOV V HOLLYWOODU ARETIRANIH

HOLLYWOOD, 15. nov.—Pred filmsko delavnico Columbia je danes policija naskočila masne pikete in jih 300 odvedla v ječo. Piktiranje se vrši vsled spora med dvema unijama filmskih delavcev.

LAUSCHE OBLJUBIL POMOČ PASTORJEV

COLUMBUS, 15. nov.—Gov. Lausche je danes obljubil organizaciji pastorejv v Steubenville, da jim bo pomagal v borbi proti nižinskim elementom in nemoralnosti, bodisi s tem, da bo odstavil župana ali pa dal sklicati, zasedanje posebne velike porote, ki naj bi podvzela korake proti razmeram v dotičnem mestu.

VILE ROJENICE

Vile rojenice so se zglasile pri Mr. in Mrs. James Cerne na 14716 Lake Shore Blvd. in pustile krepkega sinčka-prvorojenca. Materino deklško ime je bilo Elizabeth Vargo ter je hči Mr. in Mrs. Joseph Vargo iz Walkerton, Pa., oče je pa sin družine Mr. Ignac Cerne iz 19401 Renwood Ave. Naše čestitke!

Notranji tajnik Krug obvestil premogarje, da je kontrakt z vlado še vedno efektiven

WASHINGTON, 17. nov.—Vlada je dala navodila rudarjem organiziranim pod vodstvom John L. Lewisa in jim ter dala vedeti, da se jih pričakuje v premogovnikih na podlagi njihovega dogovora z vlado. Pozvala je rudarje naj prebrezo poziv Lewisa, ki preti z stavko, dokler ne pride do obnovenja dogovora.

Tajnik za notranje zadeve J. A. Krug je dal pred vhomom v 2,500 premogovnikov, ki se nahajajo pod upravo vlade, pribiti objave naslovljene na vse člane United Mine Workers of America. Objava se glasi:

"Ta premogovnik je v rokah vlade in bo ostal odprt. Vaš ugovor z vlado bo ostal v veljavi, kot je to jasno povedano, dokler so premogovniki last vlade. Vlada in narod pričakujejo od rudarjev, da bodo spoštovali ugovor in kopali premog, ki ga država potrebuje."

Lewis vztraja pri zahtevah

Lewis še vedno vztraja pri svojih zahtevah za obnovo dogovora in je prezl poziv predsednika Trumana za 60-dnevno premirje. Iz tega sledi, da je nastopila odprta borba med njim in administracijo, ki želi izkušati z gornjim pozivom svojo efektivno moč.

Ni dogovora, ni dela — pravi Lewis

Lewis ni nikoli omenil, da napuščanje dela pomeni "stavko." Povedal je, da bo dosedanji ugovor bil v veljavi do srede in potem pa avtomatično nastane položaj, v katerem sploh nobenega dogovora ni. Iz tega razloga Lewis računa, da se bodo rudarji držali starega pravila "ni dogovora, ni dela."

Predlaga odstranitev okuženih dreves

Po seji z eksperti je clevelandski mestni gozdar Edward Scanlon naznanil, da bo predlagal, da se odstranijo vsi javori in bresti, ki so okuženi po neki do sedaj neznani drevesni bolezni. Na ta način se upa rešiti zdrava drevesa. Dognalo se je, da se bolezen širi potom orodja, ki se rabi za obrezovanje, in celo z oblačili oseb, ki so se dotaknili okuženih dreves.

Mestni gozdar je tudi odredil, da se obrezovanje javorov poslej vrši samo med 1. decembrom in 15. februarjem, ko so drevesa nadstopena za okuženje.

NOVOROJENCEK

Pri družini Dr. in Mrs. V. Opaskar so se prošlo sredo zglasile vile rojenice in pustile v spomin krepkega sinčka, ki bo delal družbo dvema sestricama. Mati in dete se dobro počutita in se nahajata v Polyclinic bolnišnici. Dekliško ime matere je bilo Cente ter je hči Mr. in Mrs. Karl Centa iz 668 E. 102 St., oče ima pa svoj zobozdravniški urad na 6402 St. Clair Ave. Čestitamoi!

PRISEL NA POGREB

Iz Indianapalisa, Ind., je prišel prošli teden Mr. Joseph Pushner, in sicer na pogreb pokojnega Joseph Tisovec v West Parku. Ob tej priliki je Mr. Pushner obiskal tudi svoje prijatelje in znance, katerih ima tukaj veliko.

Živež se podražil za 56 odstotkov

WASHINGTON, 15. nov.—Vladni krogi so danes poročali, da so cene živilom od 28. junija poskočile za 56 odstotkov, obenem pa so prerokovali, da bodo cene v začetku januarja začele padati.

Cene na splošno so od tistega časa narastle za 45 odstotkov, pravijo isti viri, ki dostavljajo, da 38 odstotkov poviška odpade na višje cene industrijskih sirovin.

Ko je predsednik Truman pred tednom dni odredil dekontrolo cen, so v dveh naslednjih dneh cene narastle za 7 procentov in pol. Živila so poskočila za en procent, industrijske sirovine pa za 12 procentov.

POLJSKA IN ČEHOSLOVAŠKA IN POGAJANJA GLEDE NEMČIJE

NEW YORK, (O.N.A.)—Poljska in Češkoslovaška bosta zahtevali, da jih zunanji ministri velike četvorice povabijo k vsem razpravam, ki bodo posvečene mirovni ureditvi z Nemčijo—in sicer vsaj v toliko, v kolikor se bodo ta pogajanja tikala vprašanja, ki so zadnje čase važna.

Govorice na hodnikih hotela Waldorf-Astoria zatrjujejo, da prava pogajanja glede nemške mirovne pogodbe ne bodo začela letos, temveč šele prihodnje leto, najbrže v Bruslju. Francija je namreč zaprosila, da se vprašanje Nemčije odloži na pozneje, ker francoski zunanji minister Bidault ne more odpotovati iz Francije radi notranjih političnih razmer.

Kar se tiče Poljske in Češkoslovaške, ne more biti nobenega dvoma, da sta obe deželi neposredno in v veliki meri zainteresirani na vprašanju, kako bo urejen mir z Nemčijo. Dozdej je dobila le Poljska s strani Sovjetske unije zagotovilo, da bo podpirala njene sedanje meje z Nemčijo. Češkoslovaška, ki hoče nekaj manjših popravkov meje, ni bila deležna nobene take obljube.

47.000 poseetnikov

Veliko razstavo letal, ki se vrši v prejšnji tovarni za bombnike na clevelandskem zrakovskem polju, je včeraj obiskalo nad 47 tisoč oseb, v soboto, ko se je razstava odprla, pa okrog 17 tisoč oseb.

VABILO NA IGRO "STARI GREHI"

ki jo poda
Podr. št. 106 SANSa
V NEDELJO, 24. NOV.
ob 3:30 popoldne
V SLOV. DRUŠT. DOMU.
Euclid, Ohio
IGRA VADNAL ORKESTRA

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
4231 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND 3, OHIO
Issued Every Day Except Saturdays, Sundays and Holidays

SUBSCRIPTION RATES—(CENE NAROČNINI)

By Carrier in Cleveland and by Mail Out of Town:
(Po raznašalcu v Clevelandu in po pošti izven mesta):
For One Year—(Za celo leto) \$7.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.00
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.50

By Mail in Cleveland, Canada and Mexico:
(Po pošti v Clevelandu, Kanadi in Mehiki):
For One Year—(Za celo leto) \$8.00
For Half Year—(Za pol leta) 4.50
For 3 Months—(Za 3 mesece) 2.75

For Europe, South America and Other Foreign Countries:
(Za Evropo, Južno Ameriko in druge inozemske države):
For One Year—(Za celo leto) \$9.00
For Half Year—(Za pol leta) 5.00

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

Donald Bell (O. N. A.):

DENAR IN MEDNARODNA POLITIKA

Marsikdo bi mislil, da so načrti za državni proračun, s katerimi se bo imel baviti novi ameriški kongres, kot s svojo prvo nalogo, čisto notranja ameriška zadeva. Navzlic temu pa so vsi inozemski opazovalci izredno pozorni in se napeto zanimajo za predloge, katere je pretekli teden stavljal senator Taft in o katerih sodijo, da bodo imeli mnogo vpliva tudi na ameriško zunanjo politiko.

Senator Taft bo prihodnje dve leti brez dvoma prvak večine v senatu, tako da njegova naziranja o državnem proračunu in njegova zahteva, da je treba zmanjšati nekatere izdatke federalnih oblasti niso brezpomembna. Nikakor ne bi bilo na mestu, da se jih omalovažuje.

Znižanje dohodninskega davka bo vsakomur dobrodošlo in bo naletelo v javnosti na posebno ugoden odmev. Republikanska stranka bo iz tega vlekla koristi, kajti treba je, da svojo zaslonbo v javnosti ne le obdrži, temveč po možnosti še ojači do predsedniških volitev leta 1948.

Senator Taft je na tiskovni konferenci, katero je priredil nedavno v Chicagu, izjavil, da ceni izdatke proračuna za leto, ki se bo končalo koncem prihodnjega junija, na 43,000 milijonov dolarjev. Dejal je, da je mogoče zmanjšati te izdatke za najmanj 13 do 18,000 milijonov. A to je mogoče le, ako se temeljito zmanjša izdatke oboroženih sil—in to je točka, za katero se najbolj zanimajo inozemski opazovalci.

Tak korak ameriške vlade bi pomenil, da so se Zedinjene države odločile, podpirati načrt razorožitve, ali vsaj omejitve oboroževanja. Posledice tega na sejah splošne skupščine zedinjenih narodov bi se neizogibno takoj pokazale, kajti tam je Sovjetska unija že nastopila s predlogom omejitve oboroževanja.

Ako bi se pokazalo, da je senator Taft v pravem, ko trdi da bo prva naloga novega kongresa, da izvede 20-odstotno znižanje davkov na podlagi znižanja vojaških izdatkov, je verjetno, da bo takoj konec vsega govorjenja o neizogibnosti vojne z Sovjetsko unijo.

Skoro vsi vojaški izvedenci so danes prepričani, da ne bi bilo mogoče zmagati v vojni s Sovjetsko unijo z atomsko bombo samo. Vsi priznavajo, da je Henry Wallace realistično presodil položaj, ko je pisal predsedniku, da bi Rusi v slučaju vojne zasledili vso Evropo, ter, da jih ne bi bilo mogoče pregnati enostavno z atomskimi bombami. Nastala bi torej potreba velike kopne armade. Molotov in Stalin sta oba tudi že namignila, da atomska bomba sama ne more zmagati v nobeni vojni.

Govorice trde, da je angleška vlada nedavno obvestila Washington, da bi bilo treba v slučaju vojne računati z navzočnostjo sovjetskih sil v Rokavskem prelivu. V skladu s tem je tudi dejstvo, da namerava angleška vlada uvesti nabore v mirnem času. Britanija sicer ne misli na vojno z Rusijo, a mora za vsak slučaj vendar skrbeti za obrambo angleških otokov.

Ako bi Zedinjene države mislile na vojno s Sovjetsko unijo, ne bi bilo mogoče niti razpravljati o nekem znižanju vojaških izdatkov. Kar je najbolj presenetljivo, je to, da je senator Taft z nekoliko drugačnimi besedami in morda nekoliko bolj v podrobnostih povedal natančno isto kot bivši trgovski minister Henry Wallace. Oba sta zahtevala temeljito znižanje naših vojaških izdatkov—iz notranje in zunanje političnih razlogov—tako da ni izključeno, da bodo levičarski krogi, ki stojijo za Wallaceom, podpirali republikanskega senatorja v njegovih tožadnih naporih.

Znižanje našega vojaškega budžeta je tem bolj odločen in resen predlog, ker senator Taft ne zahteva, da znižamo svojo okupacijsko silo v Nemčiji in na Japonskem. Iz tega namreč sledi, da bi bile tembolj temeljite znižanje vse naše druge vojaške sile.

Verjetno je, da bomo svojo dobro voljo na polju omejitve oboroževanja prodali za dobro ceno, ter da bodo pogajanja ostra posebno s Sovjetsko unijo, pred vsem kar se tiče znižanja vojaških izdatkov tudi z njihove strani. Vse to bo moglo uspeti, ako se zastrupljena mednarodna atmosfera nekoliko izboljša, tako da bo zavladalo več medsebojnega zaupanja.

Zagovor slovenskega duhovnika pred tržaškim škofom msgr. Santinom

Pod gornjim naslovom je bilo priobčeno v "Primorskemu dnevniku" od 21. septembra 1946 leta pismo, ki ga je naslovil slovenski duhovnik Rev. Šček na tržaškega škofa monsignora Santina. Ker vsebina tega pisma osvetljuje stališče primorske duhovščine v odnosu na neka važna vprašanja in je obenem tudi primeren odgovor tistim našim "katoličanom," ki tu v Ameriki širijo lažljivo propagando o dogodkih v Juljski krajini, ga priobčamo v celoti, kot je bilo natisnjeno v tržaškemu "Primorskemu dnevniku."

Uredništvo

Presvetli! Prosim za dovoljenje, da Vam napišem naslednje vrstice.

Dne 17. junija 1946 sem prejel od škofijskega urada pismo, v katerem mi je preč. msgr. Meccia Carlo v Vašem imenu zagrozil s suspenzijo, če bi samo še enkrat objavil kak članek v "Primorskemu dnevniku," češ da duhovnik po cerkveni postavi št. 1386 brez dovoljenja škofa ne sme pisati v liste.

Presvetli! Dovolite, da Vam z vso preprostostjo, pa tudi z vso iskrenostjo izrazim svoje misli v zadevi nameravane suspenzije. Najprej poudarim, da je pismo o grožnji s suspenzijo dospele kakor strela z jasnega. Prej namreč nisem prejel nikakega opomina, da ne smem pisati v "Primorskemu dnevniku." Res je sicer, da mi je lokavski kaplan dr. Tone Požar nekaj tednov prej ponujal pismo, češ da je od škofijskega urada. Toda, ker je bilo pismo sestavljeno v jeziku, ki so nam ga bili fašisti vsilili z ricinovim oljem, ječami in konfini, škofijskega pisanja nisem ne sprejel ne bral, ampak sem ga skratka odklonil.

Praveč! Jaz se Vaši grožnji ne morem načuditi. Vi bi me hoteli suspendirati samo zato, ker sem spisal nekaj člankov za javnost.

Štirideset let je minilo, odkar sem začel pisati. Služil sem pod petimi škofi. Uredil sem vsaj deset molitvenikov, uredil "Zgodbe stare in nove zaveze" in marsikatero drugo knjižico verske vsebine. Za vse te spise, ki so se tikali vere, sem pred objavo zaprosil za škofijsko odobritev, kakor je to v navadi po vsem svetu.

Poleg tega pa sem spisal na stotine člankov različne svetne vsebine, izdajal in urejal sem več časnikov in časopisov, med temi otroški listič "Jaselec," ki jih je rimska vlada zatrla "per la grandezza d'Italia," urejal "Pravljice," a pri tem nisem nikdar zaprosil za škofijsko dovoljenje. Noben škof ni kaj takega od mene terjal. Vi ste prvi, ki ste odkrili tisti paragraf. Ali se Vam ne zdi, da je moje začudenje upravičeno?

Presvetli! Vi ste predstojnik škofije, ki leži na popolnoma slovanskem ozemlju; italijanski so samo jezikovni otoki. Odkar smo začeli Slovenci pisati, noben škof, od svetniškega Slomška do gorečega Jegliča, ni stikal za tistimi paragrafi. Kako je bilo s to rečjo na italijanskem ozemlju, ne vem. In me tudi ne zanima.

V "Slovenskem poročevalcu," ki izhaja v Ljubljani in je podoben "Primorskemu dnevniku," priobčujejo članke (in celo filozofsko-verske vsebine) duhovniški profesorji bogoslovja, kakor na primer dr. Janžekovič, profesor Miklavčič, dr. Trstenjak, pa jih zato nihče ne nadleguje. To, liko, kar zadeva paragrafa samega. Kar pa se tiče vsebine člankov, boste pa še prej soglašali, saj ste v binoklozi okoliščic izrečno poudarili: "Sožitje Italijanov in Slovanov sem zmeraj razsojal s pravičnim očesom."

Po istem paragrafu enemu kazeno, drugemu pohvalo

Kaj sem tako hudega pisal, da bi zaslužil cerkveno kazeno?

Priobčil sem nekaj člankov v žetli, da bi naš narod ga spet ne zapadel italijanskemu suženjstvu. Bal sem se namreč, da bo mirovna konferenca izročila našo zemljo Italiji.

Presvetli! Le pomislite, kako grabežljiva je Italija, ki ima 8,572 kilometrov obale, pa ne privoščijo Slovincem niti 10 niti pet niti tri niti enega kilometra obale! Človek se nehoti spomni svetopisemske zgodbe o bogatstvu in ubogem Lazarju.

Priznam, da je omenjen paragraf točen. Toda prav tako gotovo je to-le: Zakonodajec ni imel v mislih, da bi duhovnik v trenutku, ko gre za življenje in smrt naroda, ne smel ljudstvu pomagati. Kje je na svetu paragraf, ki bi duhovniku prepovedoval braniti legitime pravice teptanega ljudstva? Ako sme, kakor so poročali časniki, don Marzari po Italiji in v Parizu zagovarjati in širiti Hitlerjevo rasno teorijo, deliti primorsko ljudstvo v nižje in višje rase, v več vredna in manj vredna plemen, torej gojiti čisto nekrščanske ideje, kako ne bi smel slovenski duhovnik braniti gola življenja trpečega naroda?

Za svoje delo je don Marzari prejel pohvalo od tednika "Vita Nuova," ki ste mu Vi kot glasilu Katoliške akcije vrhovni načelnik, mene pa hočete zaradi dejanja ljubezni do bližnjega suspendirati!

Kaj prepoveduje msgr. Santin

Kaj sem prav za prav pisal? "Otepamo se rimske civilizacije, ki smo jo spoznali in okusili, ko so kvesturini našim mladim deklicam v zaporih z žarečimi vžigalicami žgali prsi; ko so učitelji igro vbadali v jezik otrokom, kadar so govorili po slovensko. Spoznali smo to civilizacijo, ko je jetični učitelj Sottosanti izpljunil svojo slino v usta deklici, ker jo je med odmorom slišal govoriti slovensko. Okusili smo jo, ko so vsepovsod viseli napisi: 'Qui si parla soltanto l'italiano!'"

"In so nas karabinerji zaradi slovenske govorice javno klofotali. Spoznali smo jo, ko so policaji naše žene in matere po ječah pretepali do zadnjega zdihičja. Okusili smo jo, ko so nas gonili v taborišča, iz ječe v ječo. Spoznali smo jo, ko so se oblasniki vdajali hijenskim nagomom ter snemali slovenske napise z grobov. Pet in devdeset tisoč Primorcev je okusilo rimsko civilizacijo v taboriščih. Naj navedem samo en prizor.

"Slovenska žena v blagoslovljenem stanu je skozi žično mrežo molela roko ter mulila travo, da bi se nasitila. To je opazil neki mimoidoči italijanski duhovnik in se zgrozil: V vsej Italiji se ne najde en škof, ki bi dvignil glas proti tolikemu barbarstvu!"

V člankih sem povedal, da je Italija izrinila naš jezik iz javnosti; iz šol, s sodnij, iz občinskih, deželnih in državnih uradov, ponekod celo iz cerkve. Opisal sem, kako so mučili nekega moža v zaporu via Coroneo. Trpinčili so ga. Norel je. Po srečnem naključju je našel košček stekla, si z njim razparal trebuh, da mu je črevesje izstopilo. V tem trenutku so ga čuvali zasedli ter so ga odpeljali v bolnico.

Mož se je bal, da bi okrevail in bi ga potem spet mučili. Kaj je storil? Lastnorodno si je potegnil črevo iz trebuha, ga z zobmi pregrizel, da je takoj umrl in se tako rešil mučenja. Te in take civilizacije nečemo več.

Kakor vidite, presvetli, nisem pisal nič o veri, nič nemoralnega, nič lažnjivega. Pisal sem golo resnico. Torej glede vsebine pisanja, mi ne morete upravičeno nič očitati. Slišal pa sem, da ste jezni zato, ker sem članke priobčil v "Primorskemu dnevniku," ki ni katoliški list.

Kdo zatira celo katoliško časopisje?

Presvetli! Vi ne veste, kako rad bi bil poslal svoje članke tedniku "Vita Nuova," ki je glasilo krščanske pravčnosti, pa so mi sobratje v Trstu rekli: "Prej se bo sonce obrnilo, kakor bo 'Vita Nuova' priobčila tvoje članke."

Nato smo s prijatelji začeli misliti na lasten list. Naredili smo načrt za ustanovitev nepolitičnega verskega tednika, za katerega smo dobili dovoljenje od narodnih oblastev. Poseben odbor je sklical sestanek v Marjinem domu v Trstu z namenom, da bi dali listu trdno podlago. Deset dni pred sestankom Vam je odbor ne iz dolžnosti, ampak iz spoštljivosti poslal obvestilo in sposed sestanka.

Na dan sestanka, ko so duhovniki prišli v Marjin dom, so našli Vaše pismo, s katerim ste sestanek prepovedali. "Con la presente proibisco a tutti i sacerdoti di riunirsi sotto qualunque pretesto. Trieste 26 ottobre 1945. — Antonio Vescovo."

Zbrani duhovniki so bili razočarani, ogorčeni. Razšli so se s sklepom: S tem škofom nobenega opravka več! Nikdar več. Ta je rušilec svete vere. Presvetli! S tem dejanjem ste od vsega početka onemogočili ustanovitev našega tednika.

Kam naj bi potemtakem pisal? Gre vendar za elementarne interese našega naroda. Kadar hla-gori, je treba pomagati. Ne bom vpraševal, čigava je voda in čigav je škaf. Zgrabil bom prvi škaf in hitel gasit. Prvi list na razpolago je naš "Primorski dnevnik." To je obenem edini list, ki ga bere vse naše ljudstvo od Triglava do Jadrana. Drugega ni!

Presvetli! S svojo prepovedjo ste očitno pokazali, da Vam ne gre za dušno blaginjo, marveč zato, da bi jaz nehal zagovarjati najbolj prebitne pravice našega ljudstva. S svojim ravnanjem kažete, da ste nasprotnik legitimnih pravic slovenskega naroda, in zato se nikar ne čudite, da Vas ljudstvo ne mara.

Iz teh razlogov je umljivo, da se grožnje s suspenzijo nisem ustrašil. Bil sem prepričan, da niste imeli in da nimate te oblasti. Da bi se pa ognil morebitnemu pohujšanju vernikov ter "pohujšanju" dveh ali treh sobratov, ki bolehalo na (talarski) Op. ured.) "rdečici," in ker noben človek ne more biti sam svoj sodnik, sem Vaše pisanje predložil komisiji uglednih duhovnikov, profesorjev bogoslovja na ljubljanskem vseučilišču. Prejel sem naslednji odgovor:

In kdo krši celo cerkvene predpise?

Podpisanemu je bilo predloženo sledeče vprašanje:

V času, ko se je za stoletja odločala usoda slovenskega naroda, je pisal duhovnik Avguštin narodnoobrambne članke v edinem časniku, ki ga ljudstvo bere. Drugih časopisov v narodnem jeziku ni bilo na razpolago. Ali more pristojni škof tega duhovnika kaznovati s cenzuro suspenzije?

Odgovor (ki smo ga zaradi pomanjkanja prostora skrajšali

na njegovo bistvo, se je glasil. Op. ured.):

Ordinarij ne more izreči suspenzije nad duhovnikom, ki je pisal narodnoobrambne članke v edinem časniku, ki ga ljudstvo bere, in to iz enostavnega razloga, ker pisanje takih člankov ni in nikdar ne more biti smrten greh.

Prekrasen zgled odločne ljubezni do svojega naroda in do materinskega jezika imamo v Nehemijevi knjigi (13, 23—25). Ko je s perzijskega kraljevega dvora za časa kralja Darija Notta (okrog leta 423 po Kristusu) drugič prišel v Jeruzalem, da bi potrdil svoje ljudstvo v Mojzevi postavi, pripoveduje sam o sebi:

"Tiste dni sem videl Jude, ki so azoške in amonske in moabske žene jemali. In njihovi otro-

ci so govorili na pol azoški in ni so znali govoriti judovski; in govorili so jezik obeh ljudstev vse križem. In okregal sem jih in prekel in pretepel sem nekaj mož izmed njih in jim izpuli lasne in velem sem jim prisel pri Bogu, da ne bodo dajali svojih hčer njih sinovom ne jemali njih hčer sinovom svojim ali sami sebi.

Dr. Guido Rant O. F. M." Vidite, presvetli, s kako pravičnim očesom razsojajo take zadeve učeni, modri, pobožni ljudje. Tudi ni čudno! Studiral so bogoslovje na univerzah, postali zares doktorji, desetletja so se poglabljali v asketično življenje in dolgoletna praksa jim je dala življensko modrost.

Presvetli, sprejmite izrazu adanega spoštovanja. Lokev . . .

UREDNIKOVA POŠTA

Zahvala krožka št. 3, Progresivnih Slovencev

Cleveland, O. — Še nikoli nisem pisala s takšnim veseljem, kot sedaj, ko pišem te vrstice. Kot predsednica krožka št. 3, Progresivni Slovenci Amerike, se najlepše zahvaljujem vsem številnim posetnikom, ki ste napolnili dvorano 20. oktobra, ob praznovanju 10-letnega obstoja tega krožka. Lepo se zahvalim igralcem za vaš trud, ker ste tako dobro podali igro "Raztrganci".

Istotako lepa hvala Mr. Peter Šteru za režijo igre, Mr. L. Kaferletu za maskiranje in Mrs. Frances Candon za šepetanje. Zahvalim se Mrs. Mary Medvešek in Mr. Frank Česnu za pomoč na odru. Zahvaljujem se glavni predsednici Ceciliji Subelj za pozdravni nagovor in Mrs. Mary Grill-Ivanusch za govor, za katerega je žela veliko odobravanje. Lepo se zahvaljujem pevskemu zboru "Slovan" za lepo zapete pemi pred igro in med igro za kulisami. Enako se zahvalim pevcom soc. "Zarje" Sophie Turkman-Eleršič in Antonu Perušku, ki sta tako lepo zapela par lepih pesmi. Hvala tudi mladim bratom Sluga za granje na banjo in harmoniko, katero je ljudstvu zelo ugajalo.

Lepa hvala vsem, ki ste delali in vsem, ki ste na en ali drugi način pripomogli, da je doživel ta proslava tako lep in vsestranski uspeh. Lepa hvala vsem, ki ste pomagali z oglasi. Hvala iramskemu društvu "Naša zvezda" za kostume in vse, kar smo potrebovali pri igri. Lepa hvala listom "Enakopravnost" in "Prosveta" za oglašanje. Hvala lepa tudi Jakobu Strekalu st., Ani Lokačka in Frances Mezgarji za dar v gotovini. Zadnjič je bilo pomotoma izpuščeno iz dopisa Mary Ivanuscheve ime igralke Yapel, ki se ji tem potom enako zahvalim za njen trud.

Ne smem pozabiti tudi mladosti, ki je napolnila plesno dvorano in Vadalove, ki so tako dobro igrali, da smo se vsi vrteli pozno v noč, kakor vse tiste, ki so v spodnji dvorani pripomogli do večjega gmotnega uspeha. Hvala lepa vsem!

Frances Gorjanc.

Kratko poročilo iz dveh proslav 40-letnice

Cleveland, O. — V nedeljo 10. novembra so bile proslavljene dve važni 40-letnice. Ena teh je bila 40-letni jubilej Slovenske narodne čitalnice v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave., druga proslava 40-letnice se je vršila v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. Praznovalo jo je dobro znano in vplivno društvo "V boj" št. 53 SNPJ.

Pisec teh vrstic je imel na črt, da se udeležijo popoldne celega programa S. N. Čitalnice, zvečer pa proslave društva "V boj". Nekaj mojega načrta mi je pokvaril tajnik našega združenja podjetja, ker je skli-

cal nadzorni odbor zadruga, da pregleda račune celega podjetja, ki ima kar štiri velike trgovine. Tako sem se z mojima kolegom v nadzornem odboru Vinko Godinom in George Pančurjem preveč zamudil in prišel k programu čitalnice že precej pozno in sicer k zadnji polovici. Kar sem programa videl, je bil imeniten. Ampak škoda pa je bila, da je tako lep program bil izvajen za tisto peščico, ki so bili navzoči. Povedati in zapisati moram, da je naravnost škandalozno in sramotno za tako veliko slovensko naselbino, kot je clevelandška metropola in ker je čitalnica kulturna, a ne politična ustanova — pa pride na tako težko kulturno prireditve ena majhna peščica ljudi in to še vedno eni ter isti kot poprej. To ni za opravičiti in tudi ne za odpuščati. Kje so naši ljudje? Vreme ni bilo takšno, da bi bilo ven na farmo in gozdov. Čeravno so bile v naselbini trmorda štiri važne prireditve (pevski zbor "Planina" je tudi imel svoj jesenski koncert v Slovenskem narodnem domu na Stanley Ave., Maple Heights), to ni nobeno opravičilo, ker v celem Clevelandu pravijo, da nas je vseh skupaj najmanj 35,000. In kaj pa še okolica? Kam gredo vsi ti naši ljudje? Kam gredo naši profesionalci, zdravniki, odvjetniki, inženirji in drugi, ki jih imamo? In kaj je z našimi trgovci, ki jih je tudi več stotin v naselbini? Samo nekaj izjem je med njimi, ki podpirajo eno ali pa drugo stran. Z druge strani pa je, rekel bi, mala peščica ljudi, ki se dolga leta in desetletja udeležujejo pri delu mnogih naših domov, društev, kulturnih ustanov itd. To kritiko pišem iz dobrega namena. Zakaj ne bi narodu pomagali tudi drugi, vsaj delno? Saj vsi pripadamo enemu narodu, in to trdnemu in poštenemu narodu.

Ker sem šel k proslavi društva "V boj" na Waterloo Rd. podpisani ne vem kakšna je bila udeležba pri proslavi 40-letnice čitalnice, zvečer. Na proslavi društva "V boj" sem pa našel izredno veliko množico zbranih posetnikov, ki so prišli z vseh strani Clevelanda. Poleg samega članstva društva "V boj" je bila cela armada drugih članov in članic SNPJ. Istotako tudi članstvo jednote. Društvo je za to priliko najelo obe dvorani in dve godbe. Vse je bilo polno mladih in starih. Med drugimi je bila tudi ostala moč družina, žena Cilka in sinova Stanley in Edward. Nadalje sem med ostalimi posetniki videl celo skupino članic društva Naprednih Slovencev št. 137, mnogo članov in članic mojega društva "Vodnikov Venec" št. 147, veliko članov društva "Mir" št. 142 ter društev št. 26, 28, 126, 748, 5 in tako naprej . . . Videl sem tudi člana društva št. 166 in Presto, Pa., Anton Petrovčič. ki je bil tudi delegat na zadnji konvenciji SNPJ v Evelethu. (Nadaljevanje na 3. strani)

FRANCE BEVK:

MED DVEMA VOJNAMA

ČRTICE IN NOVELE

(Nadaljevanje)

"Govorijo to in ono", je odgovorila Anica obotavljaje se. "Morda te pa nihče ni ovadil?" Peter je spoznal po dekletovih očeh, da ne mara govoriti o tem. In je ni silil. Kaj pa ljudje vedo! Njegov nos je ostrejši... Stopil je na prag.

"Ali se ne boš poslovil od očeta?"

"Saj se še vrnem", je rekel naglo.

In že je izginil za hišo.

V nizki, zakajeni krčmi je bila velika tesnoba, šumelo je v nji kot v čebelnjaku. Može so sedeli v kotu in pili, tobakov dim jim je na gosto ovijal glave. Počasi, a glasen razgovor je zdaj pa zdaj zaglušilo hihitanje deklet od peči. Fantje so posadali po klopek, tu in tam je poizkusil kateri zapeti, a mu je glas zamrl v šumu. Za muzico ob kamri so sedeli trije miličniki in kvartali.

Ko je Peter vstopil, je v toploti, s kislim duhom nasičeno ozračje udaril val mrzlega zraka. Plamen svetilke se je zakadil in se potegnil, kakor da se je hotel odtrgati.

Prvo, kar je Peter zagledal, je bila Milka, ki je sedela ob peči. Imela je podolgovat obraz, rožnato nadahnjena lica in pšenične lase. Njene sinje oči so se začudeno dvignile v Petrove, se so bile strastno vsesale v njo.

Zganila se je, kakor da bi hotel vstati, a je obsedela. Pogled je povesila v tla, tresoča se roka ji je segla po podpasnikovem robu. Tudi Peter je že hotel stopiti do nje, a ga je njeno vedenje zblojlo, noge so mu postale kot olesenele. Potegnil si je klobuk na oči in se potmurne no ozrl po ljudeh.

Bili so vsi umolkli in ga gledali ko belo vrano.

"Dober večer!" je pozdravil in se v zadregi poizbal na eni nogi ter razširil obraz v nasmeh, "Kaj zijate? Vina!" je zavpil krčmarju. "Na moj račun!"

Iz splošnega molka je nastal oglušujoč šum. Odzdravljali so mu, ponujali kozarce in se odmikali, da bi sedel.

Petrov korak je zaplesal. Vso pot do krčme je hodil kot omamljen, temne misli so se s svetlimi predstavami bojevale v njem. Ko je hodil po klancu, mu je bilo, kakor da hodi po lobanjah, ki se mu izmikajo izpod nog. Sence so bile ko živi strahovi, ki se jih ni bal, a ga je vendar oblivala znoja. Izza slednje sence pa je v mislih vstajalo nekaj svetlega kot luna izza oblakov. En sam obraz, en sam nasmeh — vse bi bil pripravljen pozabiti.

Da mu je Milka umaknila pogled, je porazilo. S koncem očesa je opazil, da ga zdaj pogleduje. Ali je opazila njegovo spremembo in se čudi? Le naj zija! Tako neznansko mu je bilo tesno pri srcu, da ga je delalo pijanega.

Užaljene oči so mu skrivali klobukovi krajevci, spodnji del obraza je bil zastrt z grenkim nasmehom kot s krinko. Stopal je od sosedu do sosedu, jim segal v roke in srkal iz ponudnih kozarcev. Nato jim je nalival od svojega. Pili so. Kdorkoli je prišel iz sveta, iz ječe ali od vojakov, je dal za pijačo.

Podmejač je sedel na koncu mize. Peter je prišel do njega, a mu ni dal roke, še besede si nista rekla. Oni se je smehljaj pod brki, sedel sključen in se čudno režal v frakelj z žganjem. "Ali naj ti nalijem?" mu je Peter ponudil vina.

Podmejač je stisnil posodo na prsi.

"Ne kvari mi moje pijače!" je rekel.

Njuna pogleda sta se zapletla drug v drugega. V Podmejačevih očeh je bila motnja pijanosti, a v Petrovih ostrost suma in srda. Stal je s steklenico v rokah, prodiral pijančku do obisti.

"Ali še veš, kdaj sva se zadnjič videla?" ga je vprašal. "Če več ne pomniš, dobro pomisli!"

Zadnje besede je bil Peter skoraj zakričal. Roke je tiščal v žepu, v katerem je imel samokres. Nastal je bil molk, vsi so bili prisluhnili, še miličniki so nehali kvartati. Peter se je zavedel; zmeden, nekam plašno se je ozrl okoli sebe. "Še bova maševala", je siknil od začudenja zijačemu Podmejaču. Da bi zakril, kar je bilo, se je zasmehal in nalival dalje.

Podmejač je z muko grebel v pomen Petrovih besed, a mu je nastopajoča pijanost kalila razum. Kdaj sta se zadnjič videla? Le za hip mu je vstalo v spomin kot daljno svidenje. Ko je grebel dalje, mu je nit ušla, ni je mogel več najti. Izpraznil je krakelj in ga trdo postavil na mizo.

Peter je sedel k Florjanu, ki se mu je bil umaknil. Pil je, hotel se je meniti s sosedu, a so mu oči uhajale tja, kamor je najmanj hotel. K Milki, ki je slonela ob zdiču in se delala, kot da grenkost, ki ji je vstajala v grlo, ni njena. K Podmejaču, ki je bilolač v frakelj, kakor da bi iz svetlih, drobnih pen na žganju rad izbrskal tisto, kar ga je trpilo. Peter se je zavedel, da si ne ukazuje več, to ga je vznemirjalo. Napihovalo ga je v notranjosti in ga pritiskalo od zunaj, da je trpel kot živina.

Sosed s košatimi zalisi se je nagnil do njega.

"Kaj ti je, Peter? Kaj bi te tisto žgalo! Ali mi mar nismo poizkusili? Kdaj so te izpustili?"

"Danes", je odgovoril na kratko.

Ni maral govoriti o tem. Ali mu je v resnici kaj? Počeljal se je po laseh in si spotoma obrisal obraz, kakor da bi hotel otipati svojo spremembo. Tako nekako mu je bilo kot tedaj, ko so mu bili pri vojaki ustrelili najboljšega tovariša. Nihče ni vedel, kdo ga je. A on je popival in kot neumen hodil okrog, zaradi tega je moral še sedeti. Ni imel moči, da bi se bil maševal.

(Dalje prihodnjič)

Ali potrebujete nov avto?

Jaz potrebujem stanovanje. Takoj se bo dostavilo nov avto osebi, ki mi bo preskrbela stanovanje za ženo in troje otrok, ki bodo iztirani iz sedanega stanovanja. Pokličite čez dan GL 0964 ali ob večerih ONTario 2773.

Vas muči naduha?

Pri nas si lahko nabavite najboljšo olajšavo za to mučno bolezen. Zdravilo je jamčeno ali pa dobite denar nazaj.

Mandel Drug Co.

LODI MANDEL PH. C.

Slovenska lekarna

15702 Waterloo Rd.

IV. 9611

Lekarna odprta: Vsak dan od 9:30 dopoldne do 10 zvečer. Zaprta ves dan ob sredah.

Sodnijski proces proti slovenskim izdajalcem

(Nadaljevanje)

Pozneje so ji odpeljali na Rab dva brata, nakar so 17. septembra 1943 aretirali očeta, 63 let starega in ga odpeljali v Ljubljano, od tam pa v Dachau. Isti dan so aretirali sestro Marico Ličan, ki je pustila doma majhnega otroka, 13 mesecev staro punčko in težko bolnega moža. Medtem so aretirali tudi 17 let starega sina Zmagota in ga odpeljali v Dachau, sestro pa v Auschwitz.

Pozneje, 14. januarja, so prišli še po moža, ki je težko obolel kot interniraneec v Italiji. Ker ga zaradi bolezni niso mogli odpeljati, so se domobranci in Nemci zmenili, da ga na mestu ustrelje. Tako tudi njegovo 13 let staro hčerko. Vlekli so ga iz sobe — domobranci za roke, Nemci za noge, drugi domobranci pa hčerko na drugo stran hiše in jo takoj ustrelili. Med tistim časom je prišel partizanski strel, domobranci in Nemci so zbežali. Bolni oče hčerke Ladice je potem šel pred hišo in tam dobil svojega ustreljenega otroka.

Roesenerjevi krvniki so ščevali pse na žrtve, pobijali ljudi v množicah, potem pa prirejali zabave

Zaslišanih je bilo več prič, ki so potrjevale mnoge nemške zločine, za katere je moral odgovarjati SS-general Roesener. Jože Kramar iz Celja je pričal:

"Avgusta meseca 1941 so bili zapori že prenapolnjeni. Zapori sprejemajo največ do 180 kaznjencev, takrat pa je bilo notri že čez 700 ljudi. Vedno je bilo huje, spomladi 1942 so pa uredili celico za mučilnice. Notri so dan in noč mučili. Večina teh, ki so prišli iz mučilnice, je bila nezvestna. Morali so jih nositi na dvorišče. Polivali so jih z mrzlo vodo, nato odpeljali nazaj v mučilnico. Gestapovci so imeli psa-volčjaka, ki so ga naščuvali na privezane Slovence, da je ljudi grizel in jim iz živega telesa trgalo meso.

"Ena teh žrtev je bila Tončka Čec. Zasliševala sta jo Standardenführer Lurcker in gestapovec Birmanšek ter jo grozno mučili. Ob neki priliki so jo obstrčili, da bi jo prestrašili in bi priznala. Pa ni. Odpeljali so jo v Maribor, kjer je nekje umrla.

"Orožje iz Celja so tako mučili, da ni imela na vsem telesu cele kože, kjer bi se lahko roka položila. Ravno tako se je zgodilo z Emico Markovič, ki je ležala v nezvesti več dni po zaslišanju. Vrata te mučilnice so včasih odprli, da so se krili mučnikov slišali po okolici. Namen je bil, naj ljudje slišijo, da bodo imeli strah.

"Na dvorišču teh zaporov so ves čas množično streljali ljudi. Pred streljanjem je jetnišnico vedno zasedla SS policija in tudi motorizirani oddelki. Vse hodnike in dvorišče so zastržili s strojnimi. Potem so iz posameznih celic klicali ljudi, ki so bili odločeni za streljanje. Večkrat se je zgodilo, da so morali koga podpirati, ali pa nesti, ker zaradi mučenja ni mogel hoditi. Tam so jih postavili z obrazom proti zidu, jih zasmehovali in zasramovali. Največkrat se je zgodilo, da so tisti obtoženci začeli tedaj peti partizanske pesmi."

Kolikor je priča ugotovila, po zbiranju podatkov, je bilo ustrejenih od 500 do 600 ljudi, kolikor jih je bilo objavljenih na letakih. Prve letake so podpisali Uebereiter in Lurcker, potem naprej pa stalno Roesener. Še sedaj se poznajo sledovi streljanja na zidovih in tudi krvave sledi. Gestapovci so te orgije izredno uživali in po vsakem takem streljanju so priredili v Ljudski posojilnici zabavo.

Priča Zdenko Lovše je izpovedal, kako so Nemci nečloveško postopali v Mariboru tudi z ruski ujetniki. Bili so sestradani in onemogli. Nemci so jim podbrali vojaške uniforme in jim dali raztrgana oblačila, da bi pokazali Slovincem, kako slabo je opremljena Rdeča armada. Priča je povedal, da je na lastne oči videl ruske ujetnike, ki so bili tako sestradani, da so se plazili po trebuhu in trkali travo ter jo jedli. Novodošlece so okoli v napoli razbitih barakah s toplo vodo, nato pa jih skoro gole in mokre postavili na prosto. Radi prehlada so umirali v množicah. Priča Zdenko Lovše je bil v Mariboru skoraj edini duhovnik, ki je moral poleg drugih poslov skoraj dnevno prisostvovati številnim pokopom na pobreškem pokopališču. Ob takih prilikah se je večkrat zadržal na pokopališču do mraka in šel do izkopanih jam.

V vsako jamo so Nemci pometali po več trupel, ki so bila po večini slečena, povsem gola in tako izsušena ter izmučena, da skoro niso bila več podobna človeku. Mesa in mišice na truplih ni bilo, videti je bilo le okostnjake pokrite s kožo.

Ta duhovnik je tudi pričal, da so Nemci leta 1942 imeli v mariborskih zaporih od 18 do 20 ruskih dečkov v starosti od 10 do 16 let. Grozovito so jih zapostavljali, zmerjali in mučili. Eksercirati so morali na dvorišču jetnišnice, ki je bilo včasih še vse okrvavljeno in so ležali po tleh ostanki možganov, las, kosti in drugih delov ustrejenih talcev.

Te dečke so nato nekoga jutra s kamionom odpeljali neznano kam.

Tako je pričal slovenski katoliški duhovnik.

Hacinova policija je do smrti mučila in pobijala ljudi

Drugi dan je pričal Marjan Bizovičar, ki je med okupacijo služil pri policiji pod Hacinom. Pripovedoval je, kako so pretepali in do smrti mučili inženirja Kotluška iz Trnovega, ki je potem mukam podlegel. Zatem je razložil slučaj Andreja Grasselija, za katerega umor so si izmislili izgovor, da je hotel pobegniti in so ga potem ustrelili.

"Rigler in Reberger sta mi povedala, kako so Grasselija ubili. Reberger je na povelje Hlebec peljal z Ahčinom ujetnika proti policijski upravi. Reberger ga je ustrelil z rafalom v glavo. Vse je bilo inscenirano (naprej začitano). Simon in Hlebec sta prisostvovala umoru izza vogala..."

(Nadaljevanje sledi)

Christmas Seals

Dve

odrasli osebi, srednjih let, brez otrok, želita dobiti v najem stanovanje s 3 ali 4 sobami med E. 55 in 76 St. ali pa v collinwoodski naselbini. Naslov se naj pušti v uradu tega lista.

Čarovnik Bernard

(sin Mr. in Mrs. John in Mary Seme) je bil častno odpuščen od vojaške službe in je sedaj zopet na razpolago za razne zabave. Za podrobnosti pišite na Business Manager JIMMY STROSS, 13520 Bellaire Blvd., Cleveland 11, O., tel.: CL 8604.

UREDNIKOVA POŠTA

(Nadaljevanje z 2. strani)

Minn. Tone je zelo aktiven in tako njegova soproga na delavskem in unijskem polju. Ker se pozna že 30 let, mi je med drugim rekel: "Ej, večni popotnik! Ker vem, da pobiraš in nabiraš za razne dobre napredne delavske in druge stvari, na tujak imaš pet "copakov" za otroško bolnišnico v Sloveniji, čeravno sem že dal in sam pobiram za to stvar!"

Torej, Tone, lepa Ti hvala v imenu bolnih otrok našega trpečega naroda v stari domovini!

Torej videli smo se na tej 40-letnici z mnogimi, ki jih drugače vidimo tudi na marsikateri drugi prireditvi. Samo glavna predsednika Vincenta Cankarja podpisani ni videl; ker ga je tajnik Jože Durn prehitro odpeljal na postajo, ko sem jaz prišel v dvorano. Ne smem pozabiti, da sem videl in našel na tej proslavi prav veliko naših direktorjev Slovenske zadruge. Poleg njih pa mnogo delničarjev in delničark še več pa naših simpatičarjev.

Torej vse priznanje pri proslavi 40-letnice naše čitalnice Slovenskega narodnega doma in društva "V boj" št. 53 SNPJ. z željo da bi se zbrali pri obeh ob 50-letnici. Pozdravljam in se še vidimo ob priliki.

Anton Jankovich.

Društveni koledar

23. novembra, sobota. — Društvo Sv. Cirila in Metoda št. 18 SDZ. Ples v avditoriju slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

24. novembra, nedelja. — Priredba podružnice št. 106 SANS v Slovenskem društvenem domu na Recher Ave.

24. novembra, nedelja. — Pevski zbor "Jadran" — koncert in ples v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

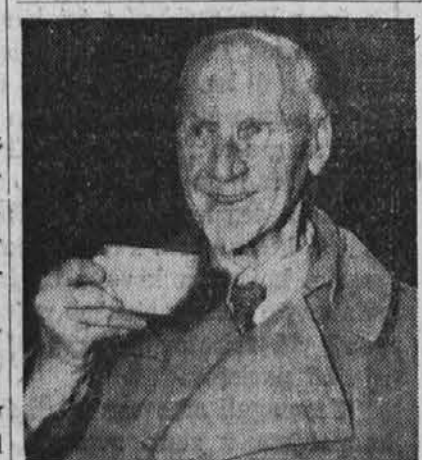
24. novembra, nedelja. — Schwa-bisher pevsko društvo. Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

27. novembra, sredo. — Društvo "Ilirska vila" št. 173 ABZ. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

28. novembra (Zahvalni dan).

DO IT YOURSELF! ... "If you want a thing well done, do it yourself," is the sentiment of Mrs. Emmanuel Shinwell, wife of the British minister of fuel and power, as she does all her own work.

CUPPA CAWFFEE FOR THE MARSHAL ... Field Marshal Jan C. Smuts, prime minister of the Union of South Africa, shown enjoying a cup of coffee, during recess of the United Nations general assembly.

četrtrek — Pevski zbor "Zarja" Koncert v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

30. novembra, sobota. — Društvo "Jutranja zvezda" št. 137 ABZ obhaja 25-letnico s plesom v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave.

1. decembra, nedelja. — Združeni bratje SNPJ — ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

7. decembra, sobota. — Croatian Pioneers CFU. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

8. decembra, nedelja. — Pro-sivne Slovenke krožek št. 1 ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

14. decembra, sobota. — Društvo "Comrades" št. 566. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

15. decembra, nedelja. — St. Joseph Cadets — Ples v zgornji dvorani Slov. delavskega doma na Waterloo Rd.

15. decembra, nedelja. — Prireditve podružnice št. 48 SANS v Slovenskem delavskem domu na Waterloo Rd. v korist stare domovine.

22. decembra, nedelja. — Slov. Šola SND. Božičnica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

22. decembra, nedelja. — Ples v pomoč stari domovini v dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

25. decembra, sredo. — Socia-

listični klub — ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Road.

28. decembra, sobota. — Macca-bees Red Jackets Team. Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

29. decembra, nedelja. — Klub slovenskih žena — ples v zgornji dvorani Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

31. decembra, torek. — Silvestrov ples pevškega zbora "Jadran" v obeh dvoranah Slovenskega delavskega doma na Waterloo Rd.

31. decembra, torek. — Slovenski narodni dom in Klub društev SND. Silvestrov večer v obeh dvoranah SND.

31. decembra, torek. — Silvestrov večer, priredi Slovenski dom na Holmes Ave.

1947

4. januarja, sobota. — Društvo Napredne Slovenke št. 137 SNPJ Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

11. januarja, sobota. — Glasbena Matica" Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

18. januarja, sobota. — Društvo sv. Vida št. 25 KSKJ. — Plesna veselica v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Ave.

25. januarja, sobota. — Društvo "Clairwoods" št. 40 SDZ Ples v avditoriju Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

The EMBASSY Bar

300 W. Center St., Anaheim, Calif.
V SREDIŠČU ORANŽNE DEŽELE
28 milj od Los Angeles na Route 101

Cocktails - pivo - žganje
Izvrstna hrana

PRIJAZNO SE PRIPOROČAMO PRIJATELJEM
IN ZNANCEM TER OBISKOVALCEM V
CALIFORNIJI, ZA OBISK

Lastnika:

Bill Sitter in Chas. Lusin

bivša Clevelandčana

ZAVAROVALNINO

proti

ognju, tatvini, avtomobilskim
nesrečam, itd.

preskrbi

Janko N. Rogelj

6208 SCHADE AVE.

Pokličite:

ENDicott 0718

SLOVENSKA KUCHARICA

NOVA KNJIGA S KUHINJSKIMI RECEPTI
sestavljena po Ivanki Zakrajšek v New Yorku

JE NAPRODAJ V URADU

"ENAKOPRAVNOSTI"

CENA KNJIGE \$5

Okrajna skupščina zaseda

Ponatis iz "Slovenskega poročevalca"

To, kar so govorili in prerovali sovražni ljudje, da nikakor ne bo šlo, gre. Le kje naj bi okraje, velike kakor nekdanja glavarstva, vodili delavci, kmetje in drugačna inteligenca, kakor je včasih z glavarjem na čelu, njegovimi žandarji in financarji vladala nad glavarstvom in nad njegovimi ljudmi! Če primerjamo današnjo skupščino z jesensko lanskega leta, vidimo nedvomen napredek.

Morda so kje še napake in še ni vse kakor bi moralo biti. Tudi skupščina, ki jo imam v mislih, ni bila še popolna, a je vendar pokazala to, kar je najvažnejše: da se ljudje že dobro zavedajo, da je oblast v njihovih rokah. Pa ne samo to. Zavedajo se tudi, da jim ne bo prišlo nič samo od sebe in zato po zgledu svojih starih in nekdanjih vsakodnevnih gostov in čuvarjev partizanov store sami vse, kar je v njihovih močeh in kakšne opravke, dolžnosti in odgovornost so pač prejeli.

Okraj je močno porušen in človek bi skoraj ne verjel, kje ljudje prebivajo, kakor se mu zdi čudno, da skoraj v vseh zelo oddaljenih in porušeni vseh sredi velikih gozdov le živi toliko in toliko družin. Okraj je žrtvoval veliko talcev in partizanov domačinov, ženske se nosijo črne rute, le življenje gre svojo točno določeno pot in človek mladini in starim ljudem samo zavida, kako pravilno razumejo velike težave in naloge.

Le redkokje je polje dobro obrodilo. Tam, kjer je črn ali ovsen kruh praznik, so polja uničili črvi, suša in divji prašiči. Ne slišiš pa niti besedice: kako bomo živeli, kaj bomo jedli. Z neomajnim zaupanjem in vero gledajo sami v sebe in v svojo državo. Po pravici, kajti storili so svojo dolžnost, večje kakor marsikdo in marsikje. Skoplo kraško zemljo so obdelali z vso ljubeznijo, veliko znojno je steklo in kratko je bilo spanje delovnih dni. Če polje ni rodilo tako kakor bi moralo brez njihove krivde, vedo, da kamna v novi državi ne bodo jedli.

Njihove želje so majhne, saj so to tisti ljudje, ki lanske jeseni niso pridelali drugega kakor krompir. A so se bolj veselili svobode in nove države kakor bi se po nepotrebnem bali lakote. Ker je na dan volitev zapadel že globok sneg, so šli na volišče bosi ali v copatah, marsikje pa je bila ena sama obleka po večkrat na volišču: najprej je volil stari oče; ko je prišel domov, se je oblekel v to obleko sin in

ko se je ta vrnil, je šel v tej edini obleki pri hiši volit še vnuk—kakor partizan na straži, in ti ljudje so v resnici partizani! Zato ne obešajo na veliki zvon stvarne in resnične nevarnosti, črede volkov, pa čeprav se upajo goniti na pašo samo lučuj od domače hiše.

Veliko škodo, ki so jim jo povzročili divji prašiči, opisujejo s tihim občudovanjem teh močnih zveri, ki so njive, posajene s krompirjem, preorali skoraj tako temeljito, kakor bi morale izgledati preorane jeseni, ko bi ljudje izkopali svoj edini pridelek. A zopet ne slišiš nobenega, kaj bo, kaj bomo počeli, ker dobro vedo, da bodo živeli in da bo delo še preostajalo. Čeprav je popadalo in pomrlo veliko njihovih najbližjih in najdražjih, govorijo danes o njih s pobožnim poudarkom, da je bilo potrebno tudi za današnjo svobodo. Kaj takega človek že redko kje sliši.

V zgodovinskih dvorani, v kateri je zasedal oktobra 1943 prvi slovenski parlament, so se točno zbrali okrajni odposlanci. Še je na steni velik napis: "Narod si bo pisal sodbo sam," ki je toliko in toliko družin. Okraj je žrtvoval veliko talcev in partizanov domačinov, ženske se nosijo črne rute, le življenje gre svojo točno določeno pot in človek mladini in starim ljudem samo zavida, kako pravilno razumejo velike težave in naloge.

Pazljivo poslušajo referate o delu Izvršnega odbora, o go-podarstvu, o obnovi, o razdelitvi krajev, o načrtih za bodoče. Ni vprašanj, kje je denar, kje fond, kje podpore, temveč se vse suče okrog tega, kaj smo naredili in kaj še bomo. Zato pa so potrebne roke, orodje in predvsem pridnost. Bile so napake v tem in onem, a sklenjeno ne samo te popraviti, temveč narediti še več in boljše. Kako? Zato smo vendar živni in zdravi!—to je odgovor.

Vprašanja so o pariški konferenci, zakaj se nikamor ne gane, O Trstu, Primorski, o zapadnih zaveznikih. Vprašanja, ki jih danes ne iznašajo samo inteligenti iz mesta, temveč drvarji, oglarji, rudarji, kajžarji iz vasi, koder lahko skozi okna brez šip

"Zame je to 'čista plača'!"

"Biti poročena z vojakom Regularne Armade je imenitno—iz več kot enega razloga!"

"Vzemimo za primer plačo. Ko se je Dick vpisal kot prostak, se je zdelo tistih \$75 mesečno skoro malenkostno. V resnici pa—to je le začetek!"

"Takorekoč vse je plačano—njegova zdravniška in zobozdravniška oskrba, stanovanje, obleka, poštnina; najina pokojninska vplačila, in \$1500 posebnega letnega izvetja pri dohodninskemu davku. Dobiva nakazilo zame, dalje za Dickovo hrano, do 30-dni plačanih počitnic letno. Prihraniva pri zavarovalnici, glediščih, vožnji na vlakih. Dobiva od naših prihrankov trikrat toliko obresti kot v civilu."

"Da, tudi prihranke imava. Zame je to 'čista plača'. To je le eden vzrokov zakaj sem vesela, da je Dick zadovoljen v svoji službi, ter se obenem zaveda koliko se nauči in si v resnici gradi bodočnost."

A GOOD JOB FOR YOU
U. S. Army
CHOOSE THIS
FINE PROFESSION NOW!

1268 Ontario Street — Cleveland, Ohio

seveda, že sedaj v poletnem času ustrelji volka.

Vprašanja so tudi o poteku procesa proti Rupniku in ostalim. Delegat vpraša, zakaj ni Vatikan kaznoval Rožmana, ker je bil v zvezi z gestapom? Drugi: Zakaj naj bi Italija ne plačala vseh reparacij? Tretji: Zakaj ne spoštujejo atlantske karte? Četrti: Zakaj preletavajo tuja letala brez dovoljenja našo zemljo?

Okraj bo do kraja obnovil naše šole, ki so bile, izvzemi dveh, vse požgane in porušene. Učiteljstvo je dobro, manj so zadovoljni s profesorji, ki se ne znajdejo. Vendar ni to samo okraj medvedov, volkov, divjih prašičev in razvalin, temveč tudi neverjetno dobrih in poštenih ljudi, od katerih so bili vsi, izvzemi zahodnega dela okraja, od majhnega do starčka in starke—partizani.

Delo s partizani pa ni bilo nikdar ne odveč, ne zastoj. To

si je treba zapomniti in poleg tega še to, da si ne moreš nikjer kakor prav tukaj dobiti toliko najskrajnejših in zvestih prijateljev. Z duhovščino so v glavnem zadovoljni, jih je pa še nekaj, ki poizkušajo še kaj drugega, a ti partizanski ljudje ne bi šli na nobeno zvijačo, tudi na čudež ne.

Se nekaj težav, a to večina v krajih, kjer so ljudje premožnejši. More celo dobiti take, ki "vse vedo in znajo" in ker so premožni, še niso docela izgubili pri revnih tistega spoštovanja, ki ga nikakor ne zaslužijo. A tudi to bo minulo in je danes že veliko boljše kakor je bilo še lanske jeseni.

Skratka: Skupščina je od jesenske pokazala velik korak naprej. Vem in ni skrivnost, zakaj. Ker sta v glavnem ves okraj vodili zaupanje in vera v svojo lastno moč in zmogljivost, skromnost in zadovoljnost življenja.

Dr. Metod Mikuš.

PISMA IZ STAREGA KRAJA

Še enkrat bi umrli, če bi bilo treba. . . .

Mr. Frank Bubnič, 10510 Prince Ave., Cleveland, O., je prejel pismo od svojega nečaka iz Preloža v Slovenskem Primorju, v katerem opisuje medvojne razmere in povelje spremembe. Razvidno je, da so Primorski Slovenci zadovoljni s svobodo, ki jo uživajo in s postavami, ki si jih pišejo sami, kot pravi. Položaj se stalno izboljšuje. Pismo je sledeče vsebine:

"Dragi stric Franc!
"Predno nadaljujem s pisanjem, Vam hočem naznaniti, da sem sin od Vaše sestre Marije. Moje ime je Alojzij Matko iz Preloža.

"Po dolgih, težkih in krvavih letih se Vam prvič oglašam iz nove zlate svobode. Hočem Vam malo opisati o našem bivšem in sedanjem življenju. Kakor Vam je mogoče že znano, Vaša sestra Mica (moja mama) so umrli že 19. aprila 1945 leta. Tako smo ostali sami brez ata in brez mame. Sicer smo že vsi v letih, le mlajši moj brat ima 17 let.

"Jaz sem poročen na domu pri 'Jerku', imam za ženo Mico Novakovo, sestrino od Vaše žene Pavle. Imamo tri hčerke: Marica 11 let, Jožica 9 let, Dragica 6 let. Imamo tudi še staro mamo živo, da nam je v tolažbo mesto moje mame. Pri nas tukaj na Primorskem se imamo sedaj lepo, ko nas nihče več ne komandira. Prestali smo grozne borbe in krvave boje, strahovite požige, strašno pretepanje od fašistov in preganjanja od nacistov.

"Premagali smo vse s trdnim zaupanjem v zlato svobodo, v katero smo verovali ter v tej smeri naprej delovali do konca vojne, da smo se enkrat za vedno osvobodili. Ni nam žal krvi, ki smo jo dali za svobodno Slo-

venijo. Ne morem Vam tako opisati, da bi mogli prav občutiti to naše gorje. Verjeli in občutili bi lahko, ko bi vse to videli sami na lastne oči.

"Povedal bi Vam samo en mali primer, ki se je dogodil v naši vasi 12. aprila 1944 leta, ko so Nemci, fašisti in belogardisti prišli v našo vas napadati partizane. Začeli so požigati. Preden pa so požgali, so oropali vse, kar so mogli dobiti kot: obleko, živež, perilo, meso, mast

WATERLOO HI-SPEED SERVICE
Moderna naprava za mazanje avtov; umijemo in čistimo avte, izvršimo razna popravila, itd.
Frank J. Fortuna in
Johnny Vadal, last.
E. 152nd St. in Waterloo Road

Naprodaj

je kuhinjska peč na plin in premo; v dobrem stanju. Kdor želi kupiti, naj se zgleda na 1069 E. 66 St., po 5:30 uri popoldne, ali pokličite HE 8838.

Pomivalke posode

dobijo dobro delo polni ali delni čas. Tovarniška kafeterija. Plača do ure. Dobi tudi obede in uniforme. Pokličite HE 4444 in vprašajte za Mrs. Guenther.

\$25 nagrade

dobi tisti, kdor preskrbi stanovanje s 4 ali več sobami za veterana in njegovo družino, ki bo iztirana iz sedanjega stanovanja. Pripravljeni smo plačati \$40 najemnine in imamo dobra izpričevala. Pokličite HE 9647.

WIDGOY'S PHOTO STUDIO
485 East 152nd St.

Se priporočamo za izdelavo vseh vrst slik po smerni ceni. Odprto ob nedeljah.

itd. Ni jim bilo še to dovolj. Zažgali so tudi 87 glav živine, katera je z mukanjem prosila ljudi za rešitev iz gorečih hlevov.

"Naše živine in tudi drugega niso zažgali, ampak oropali so nas vsega, kar so dobili, tako da smo ostali brez obleke, brez obutve in brez vsega. Toda prestali smo vse, grozne borbe in strah. Zažveli smo vendarle po 25 letih in še več. Vzbudila se je v nas slovenska beseda, zažveljena slovenska pesem, odprte so nam sedaj slovenske šole, vladamo si sami, sami nastopamo s koncerti in kulturnimi prireditvami, kakoršnih še doslej ni imel možnisti slovenski kmet in delavec izvajati.

"Sami si odločamo davkoplačevanje in trgovske cene. Sicer sedaj nimamo več privatnih trgovin, odstranili smo jih ter si ustanovili razne zadrage. Sedaj ne bo več živela gospoda na račun delavca, ampak zaživel je delavec in kmet. Vse to smo si mi z lastnimi rokami priborili, čeprav je dalo življenja za svobodo čez 40.000 najboljših sinov in hčera na Primorskem. Za kar so umrli, bi hoteli še enkrat umreti. Tak klic prihaja iz naših s krvjo prepojene zemlje. Dnevno kličejo v gozdovih iz grobov padli junaki: 'Za kar smo umrli, bi hoteli še enkrat umreti!'"

"Z vsem žrtvovanjem smo si priborili tudi slovenske časopise kot 'Primorska borba', 'Ljudska pravica', 'Primorski dnevnik', 'Slovenski poročevalac' in še mnogo drugih. Postavljamo si tekmovanje: vas z vso, okraj z okrajem, tako, da obnovljamo naše porušene domove. Tudi v naši vasi smo že precej hiš obnovili.

"Meseca avgusta letos smo imeli v Ajdovščini parado dela, v kateri je vsa Primorska predstavila svoje stroke, predstavljena in začrtana dela, s katerimi smo tekmovali. Za enkrat končujem. Bom pa ob drugi priliki še kaj pisal. Tudi Vi nam pišite kaj o Vašem življenju in pošljite pismo preko Reke, ker na Trst zmanjkuje.

"Matko Alojzij"
Prelož.

KRASEN NAKUP

1256 E. 60 St. — 1253 E. 59 St., severno od Superior Ave. Moderna zidana hiša za dve družini; 5 sob vsako stanovanje; za dve družini lesena hiša; zidana garaža za en avtomobil. Samo zidana hiša bi stala več kot \$18.000, ko bi jo dali zidati. Prodaj oboje hiši na lahka odplačila za samo \$16.500. Da si ogledate znotrajnost, pokličite za dogovor, Prospect 5722. Prosi se, da ne nagledujete najemnikov.

MARTIN M. REISS
Ob večerih PR 5722

V blag spomin

ob četrti obletnici kar je umrla naša ljubljena soproga in dobra, skrbna mati

Mary Strekal

Zatislila je svoje blage oči dne 18. novembra 1942

Globoko pod zemljo tam v ozki hladni hiši, kjer šum sveta se več ne sliši zdaj Tvoje truplo mirno spi, rešena si vseh skrbi.

Enkrat bomo se združili in si stisnili roke, ljuba žena, draga mati to bo srečno snidenje

Zalujoči ostali

JACK, soprog
in otroci

Cleveland, O., dne 18. nov. 1946

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE

Ponatis iz "Slovenskega poročevalca"

PRVA MLADINSKA PRIREDITEV

Dne 1. septembra je mladina Zidanega mosta imela svojo prvo kulturno prireditev, ki je bila zelo dobro izvedena. Dobiček prireditve je bil darovan za zgraditev porušenega Mladinskega doma.

ČEBELARSKI TEČAJ V LJUTOMERSKEM OKRAJU

Ljutomerska podružnica Čebelarke zadrage za Slovenijo je priredila v prostorih gimnazije v Ljutomeru celodnevni čebelarski tečaj, ki je obsegal dopolne teoretično predavanje, popoldne pa praktična dela v enem najbližjih čebelnjakov. Tečaj je vodil šolski nadzornik g. Močnik iz Maribora, ki je s praktičnimi primeri poljudno razpravljal o prevozu čebel na pašo, o vzrokih čebelnjih boleznih, preostanku in o napravi umetnih rojev. Tečaju je prisostvovalo okoli 50 čebelarjev, ki so z zanimanjem sledili predavanju ter s praktičnim delom in v diskusiji živahno sodelovali ter dajali svoje predloge.

ZA PREKLADANJE TOVORA

Nickel Plate tovarno skladišče
E. 9th St. in Broadway
Plača 93½c na uro
Čas in pol za nad 8 ur
Zglasite se pri
Mr. George J. Wulff
Nickel Plate R.R. Co.
E. 9th & Broadway

AUGUST KOLLANDER

v Slov. Nar. Domu,
6419 St. Clair Ave.

POŠILJA DENAR v Jugoslavijo, Trst, Gorico, Avstrijo, Italijo in druge kraje; vsaka pošiljatev je jamčena;

PRODAJA ZABOJE za pošiljanje hrane in obleke v staro domovino in sprejema tudi zaboje za odpošiljanje v stari kraj.

Pri Kollanderju boste vedno dobro postreženi.

STOLETNICA ŠOLE NA DOBRAVI

Sklenili so, da bodo obnovili šolo, ki je bila med vojno hudo poškodovana. S pomočjo ljudske oblasti in požrtvovalnih delavcev se jim je precej posrečilo. Hvaležni so vašim mizarjem, mladincem iz Stranske vasi in drugih krajev, vznikom tesarjem in vsem, ki so žrtvovali za obnovo proste ure. Tako so prihranili mnogo tisočakov skupnosti, šola bo pa v ponos njim in njihovim potomcem. Ponosni so tudi na jubilej šole: letos je minilo 100 let, odkar se vrši pouk na Dobravi. V nedeljo 6. oktobra so slavili 100-letnico in obnovo šole slovesno proslavili z prireditvijo akademije.

ŽENSKÉ ZA ZAVIJANJE PAKETOV

Polni čas ali 5 ur dnevno

Tedenska plača

Zglasite se na
Employment Office

8. nadstropje
THE HALLE BROS.
CO.

POMOČNICE ZA URADNIŠKI LUNČ ROOM

Delajte v čistem, prijetnem ozračju.

Morate biti večji angleščine. Samo čedne, snažne in vesele žene v starosti 20 do 35 let se naj prijavijo.

Plača \$29 za 40 ur dela.

Dobi se obede in uniforme.

Zglasite se pri

THE OHIO BELL
TELEPHONE CO.

Soba 901
700 Prospect Ave.

Everyone In The Act!

Everyone in the act of salvaging fat means enough soap to keep American babies, homes, dishes, laundry and dogs spotless! Here Mrs. Thomas Tarbox, of Fairlawn, N. J., gives Carol Sue, age 1½, and Rags the benefit of her kitchen salvage. One pound of used fat is enough to make this large box of packaged laundry soap.

Jennie Hrovat

Mi imamo najbolj krasno izbero ZAVES, PREGRINJAL ZA POSTELJE IN PREPROGE ZA KOPALNICE

Izplačalo se vam bo napraviti vaše nakupe za božična darila pri nas. Poizvedite kako lahko dobite pri nas Nylon nogavice brezplačno.

Parkwood Home Furnishings
7110 St. Clair Ave. ENdicott 0511

CONSTRUCTION LOANS
STRAIGHT BANK LOANS
FHA LOANS
GI LOANS

PROMPT SERVICE
LOW INTEREST RATES
Monthly Reduction Loans

APPLY AT
St. Clair Savings & Loan Co.

6235 ST. CLAIR AVE. HENDERSON 5670